

NEEN TEGEN VUURWERK

GEMEENTE/STAD

VUURWERK 2023-24

Particulier vuurwerk in Vlaanderen

Onderzoek

Context en methodiek

Het afsteken van vuurwerk rond de jaarwisseling door particulieren kent voorstanders die een traditie in stand willen houden, maar ook tegenstanders die wijzen op het letsel, de (milieu) schade en de overlast die, voor mens en dier, door vuurwerk veroorzaakt wordt. Daarmee is het gebruik van vuurwerk door particulieren een terugkerend onderwerp voor zowel maatschappelijk als politiek debat.

Oscare vzw geeft in dit rapport invulling aan enkele pertinente vragen. Het doel van dit onderzoek is om na te gaan hoe vuurwerk in Vlaamse steden en gemeenten leeft, of er al dan niet aanvaarding is binnen de plaatselijke besturen en wat de burger zelf denkt over vuurwerk.

In dit onderzoek is ervoor gekozen om via 2 kanalen te gaan kijken wat er mag en niet mag in Vlaanderen. We hebben een bevraging gedaan bij steden en gemeenten en een enquête onder de bevolking over het al dan niet het gebruik van particulier vuurwerk in onze samenleving.

Vragen

Steden en gemeenten en steden kregen de vraag of vuurwerk überhaupt mag afgestoken worden door particulieren, of er specifieke eisen waren bij het afsteken van vuurwerk en of er uitzonderingen worden toegestaan, zoals tijdens de eindejaarsperiode bijvoorbeeld.

Particulieren kregen de vraag of zij vóór of tegen het afsteken van particulier vuurwerk zijn, of zij dieren hebben (waardoor ze misschien sneller gaan voor een algemeen verbod op vuurwerk) en of zij al slachtoffer geweest zijn van lichamelijke of materiële schade door vuurwerk. Om **jongeren** te bereiken werd er een post op sociale media (TikTok) geplaatst met de vraag of zij voor of tegen vuurwerk zijn.

Data

Steden en gemeenten: Al de steden en gemeenten van Vlaanderen werden aangeschreven. 72,3% heeft hier op geantwoord. De overige informatie, van ontbrekende gemeenten, werd teruggevonden op hun respectievelijke websites.

Particulieren: Er werd een gravity formulier aangemaakt en via sociale media (Twitter, Facebook en LinkedIn) verspreid. Een nieuwsbrief werd uitgestuurd via het Oscare vzw personenbestand. **Bereik: 2275 deelnemers op 04/12/2023.**

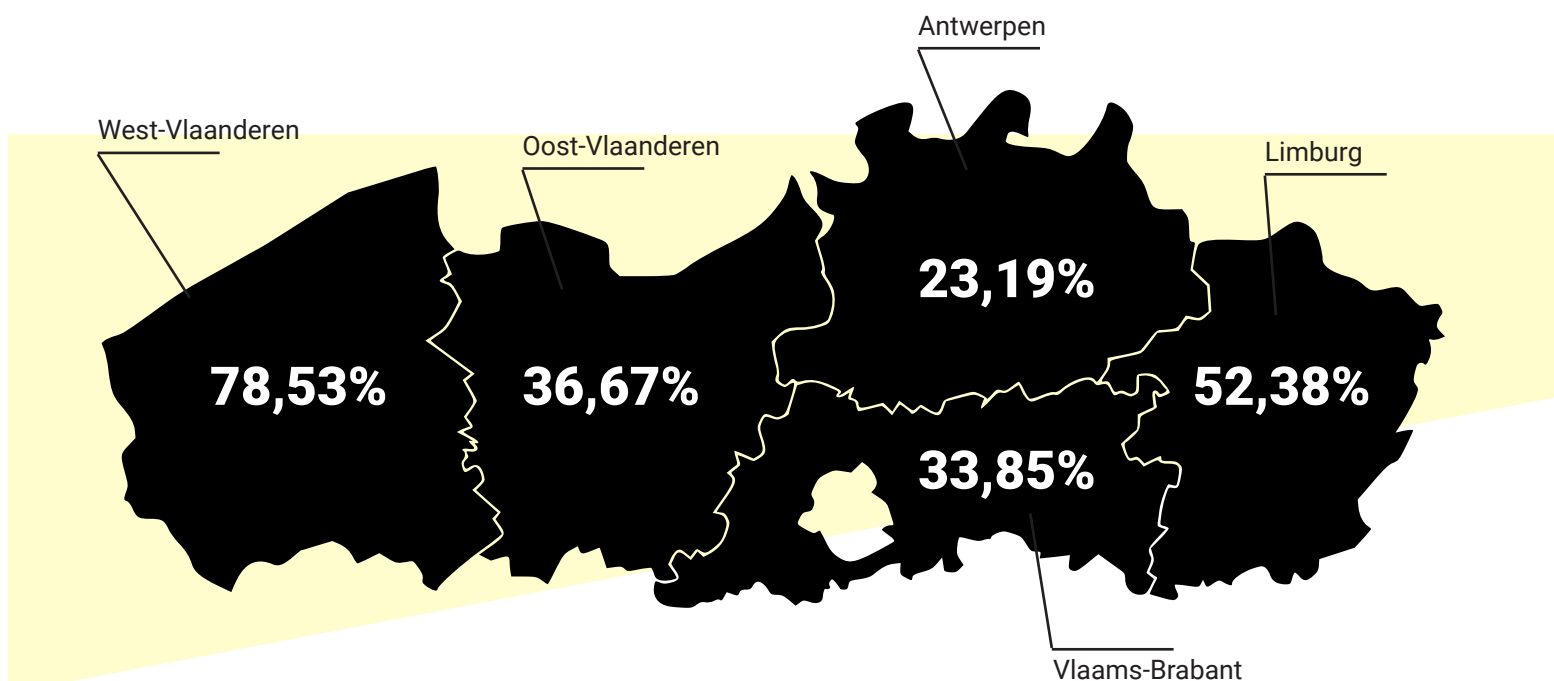
Jongeren: Idem als bij particulieren maar weinig bereik. Wij hebben dan ook een post op TikTok geplaatst hiervoor. **Bereik: 247 deelnemers op 04/12/2023.**

Inzichten

Gemeenten

1 op 2 gemeenten in Vlaanderen laat nog steeds vuurwerk toe op oudejaar!

Jaarlijks raken mensen verbrand, raken dieren in paniek, en ontstaan er branden door vuurwerk. Toch is 1 op 2 gemeenten in Vlaanderen zich nog steeds niet bewust van de gevaren. Zo mag je in West-Vlaanderen in 78,53% van de gemeenten, al dan niet met toestemming van de burgemeester, vuurwerk afschieten. In Antwerpen is dit slechts 23,19%. In de Vlaamse hoofdsteden Antwerpen, Hasselt, Leuven, Brugge en Gent geldt in principe een algemeen vuurwerkverbod, maar tijdens oudejaar mag je in Hasselt en Brugge toch zonder vergunning vuurwerk afschieten.

2023 - percentage van steden/gemeenten, die vuurwerk toelaten met oudejaar, per provincie in Vlaanderen. (Al dan niet met vergunning)

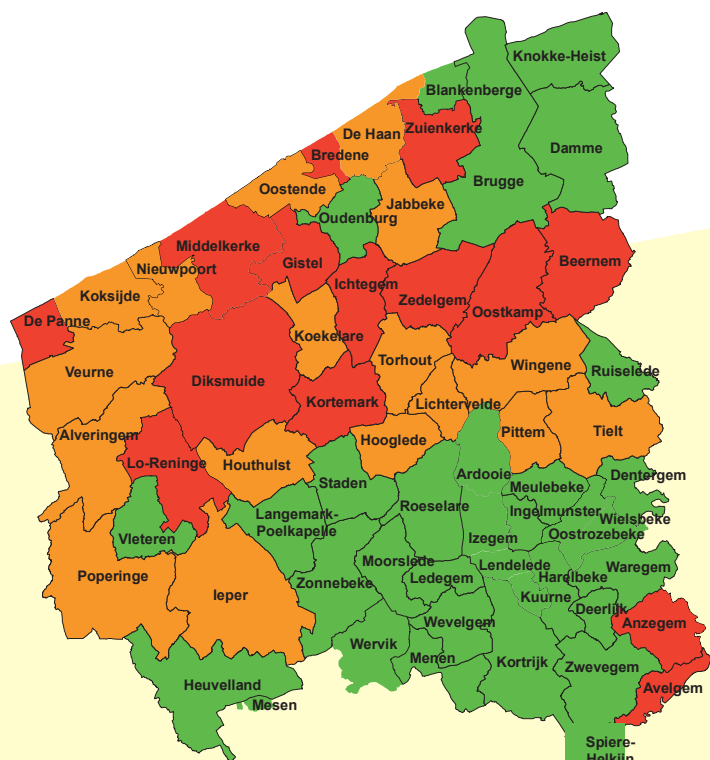
Wat **lichamelijke letsels** betreft door particulier vuurwerk, tijdens oudejaar, zijn er volgende cijfers* verzameld. Het lage cijfer tijdens oudejaar 2020-2021 is te 'danken' aan de lockdown door Corona. Tijdens de overgang van '22 naar '23 werden 23 mensen in Limburg opgenomen in een brandwondencentrum, 39 in Antwerpen, 11 in West-Vlaanderen, 20 in Oost-Vlaanderen en 8 in Vlaams-Brabant.

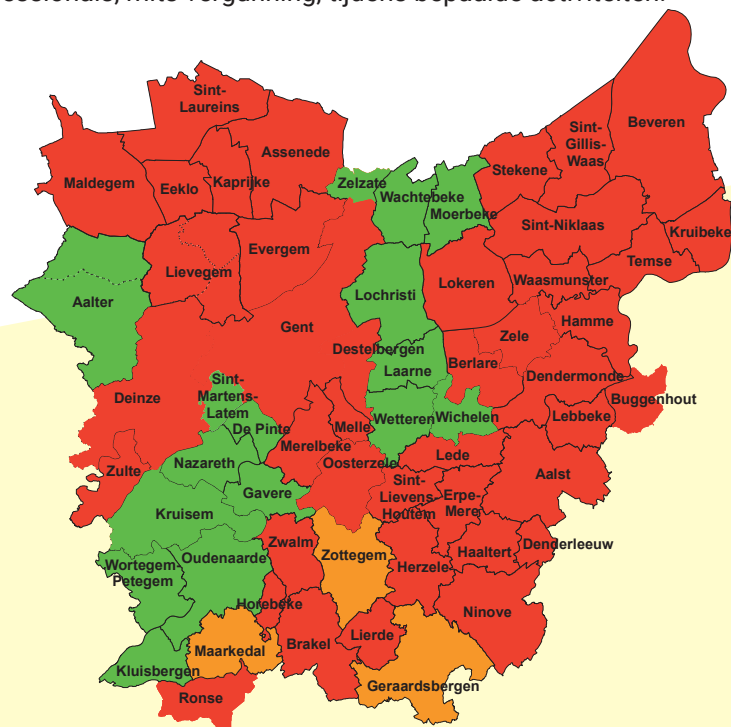
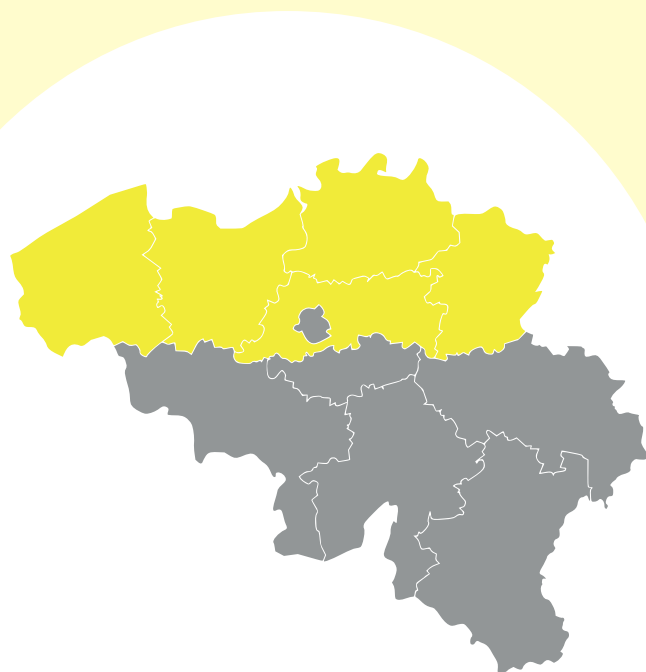
Lichamelijke schade - aantal slachtoffers door vuurwerk tijdens oudjaar in België.

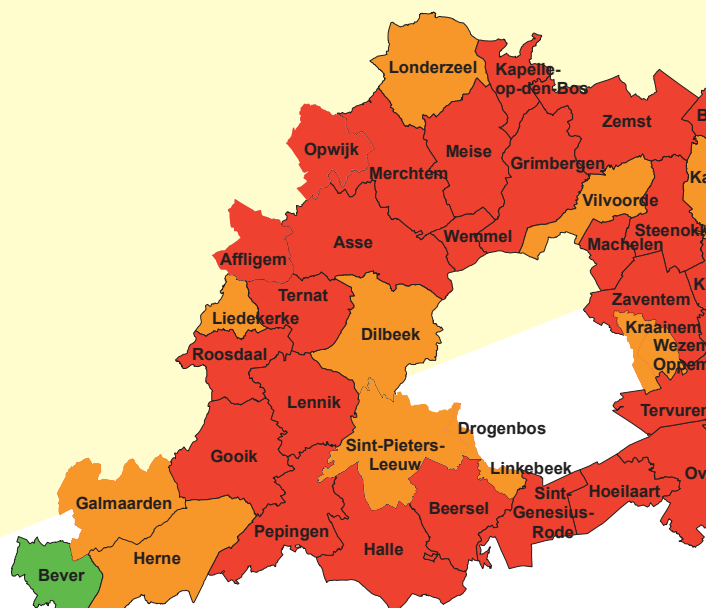
- Ja, vuurwerk mag gewoon afgeschoten worden, tijdens overgang van 2023 naar 2024, door particulieren.
Wel opletten! Het tijdslot waarin je vuurwerk mag afsteken kan variëren. Raadpleeg steeds officiële website.
- Vuurwerk mag enkel afgeschoten worden, tijdens overgang van 2023 naar 2024, mits toestemming van de burgemeester.
- Vuurwerk door particulieren is verboden of enkel door professionals, mits vergunning, tijdens bepaalde activiteiten.

2023 - Reglement vuurwerk per gemeenten in West-Vlaanderen.

2023 - Reglement vuurwerk per gemeenten in Oost-Vlaanderen.
Rechtzetting 13/12/2023: Zele totaalverbod

2023 - Reglement vuurwerk per gemeenten in Provincie Antwerpen.
Holsbeek enkel geluidsarm vuurwerk.

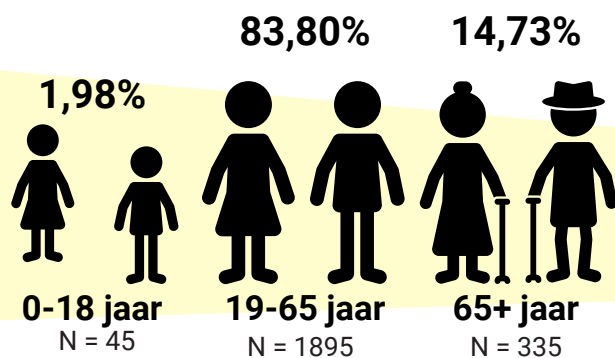
Een bemerking is wel dat steden en gemeenten, na aanvraag van particulier vuurwerk, heel vaak geen toestemming geven. Op die manier kom je bij 2 van de 3 gemeenten in Vlaanderen die tegen het afsteken van vuurwerk door particulieren zijn. Helaas vergroot dit de kans op het toch nog afschieten van vuurwerk door particulieren.

**"Ik ben het vergeten te vragen,
maar het zal wel mogen zeker."**

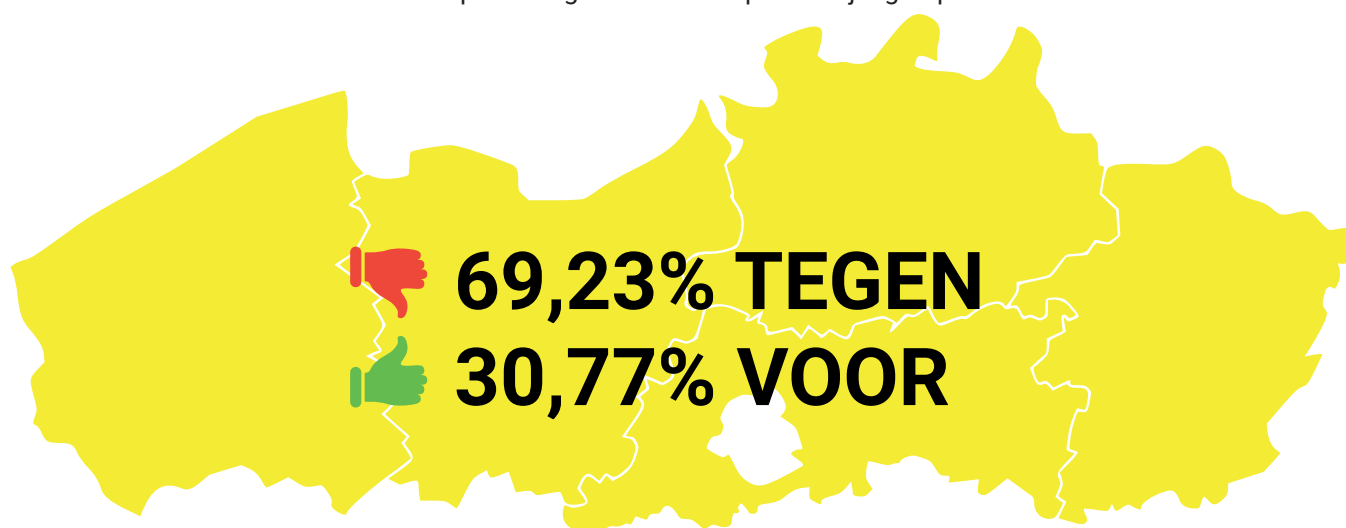
Particulieren

69,23% van de deelnemers is tegen vuurwerk afschieten door particulieren!

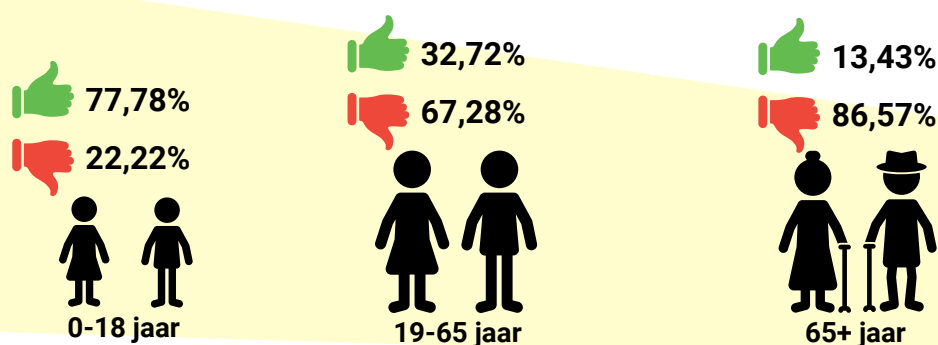
De ouderen die deelnamen (86,57%) zijn zich, volgens het onderzoek, het meest bewust dat vuurwerk afschieten door particulieren erge gevolgen kan hebben. Tegenover 2022 zijn jonger nog meer voorstander geworden van het afschieten van vuurwerk (77,78% dit jaar tegenover 43,75% in 2022). (zie rubriek jongeren om de antwoorden via TikTok te weten)

2023 - percentage deelnemers per leeftijdsgroep.

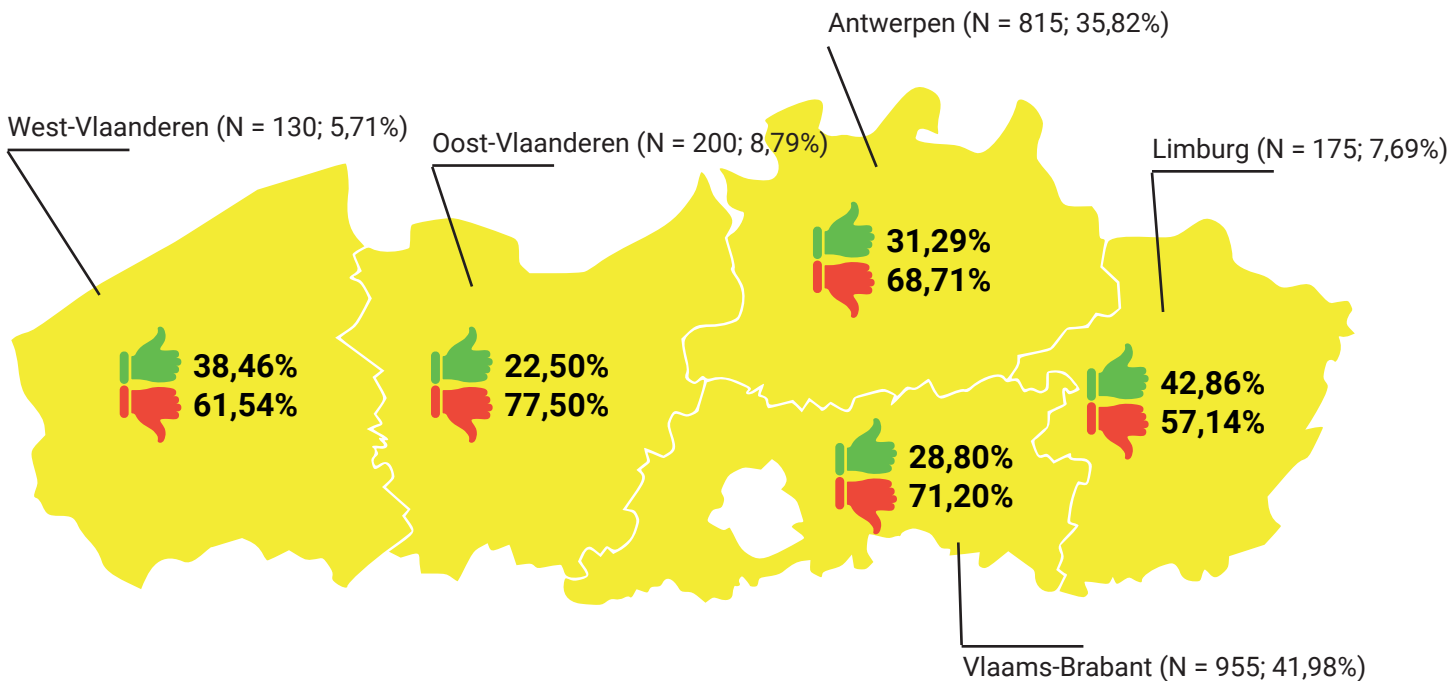

2023 - percentage deelnemers voor of tegen het afsteken van vuurwerk door particulieren in Vlaanderen.

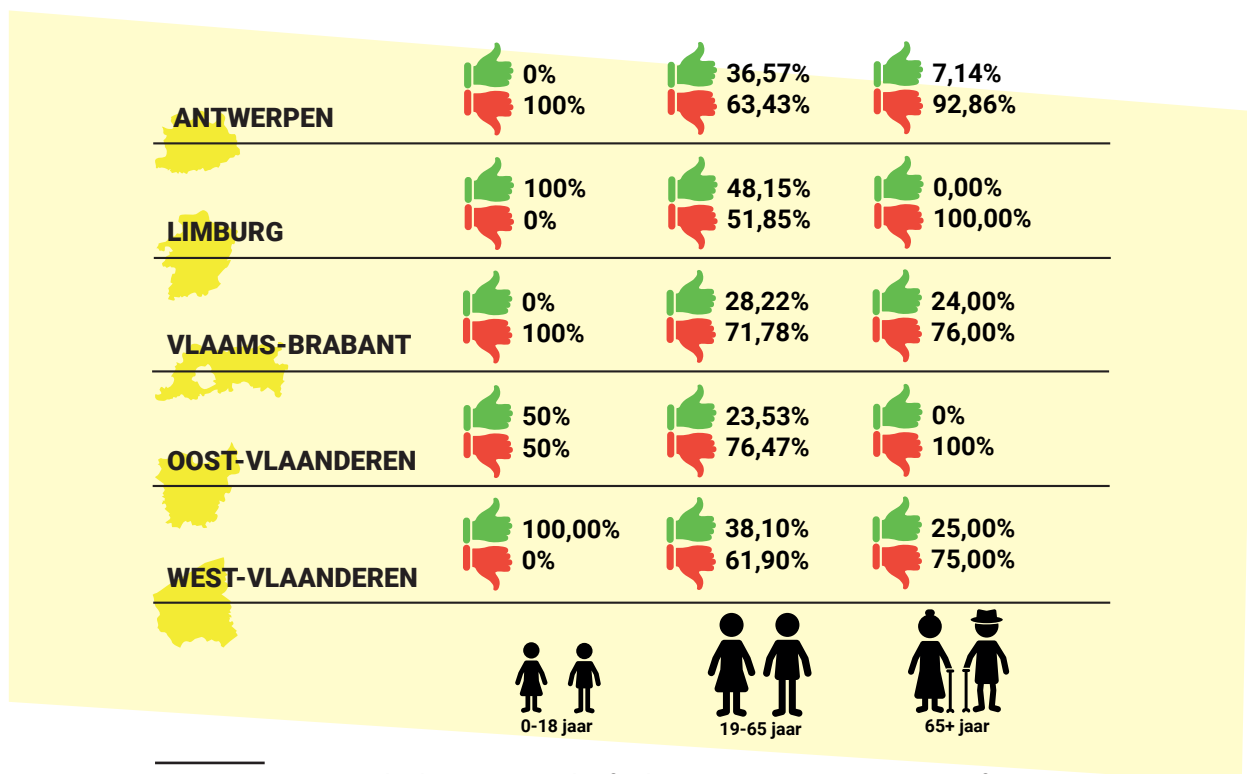

2023 - percentage deelnemers, per leeftijdsgroep, voor of tegen het afsteken van vuurwerk door particulieren in Vlaanderen.

Per provincie (gemiddeld 69,23%) is de meerderheid van de deelnemers tegen vuurwerk afschieten door particulieren! In West-Vlaanderen mag particulier vuurwerk het meest (78,13%) gebruikt worden, al dan niet met toestemming van de burgemeester, en dit terwijl bijna 2/3 (61,54%) van de deelnemers in West-Vlaanderen tegen vuurwerk voor particulieren is.

2023 - percentage per provincie voor of tegen particulier vuurwerk in Vlaanderen.

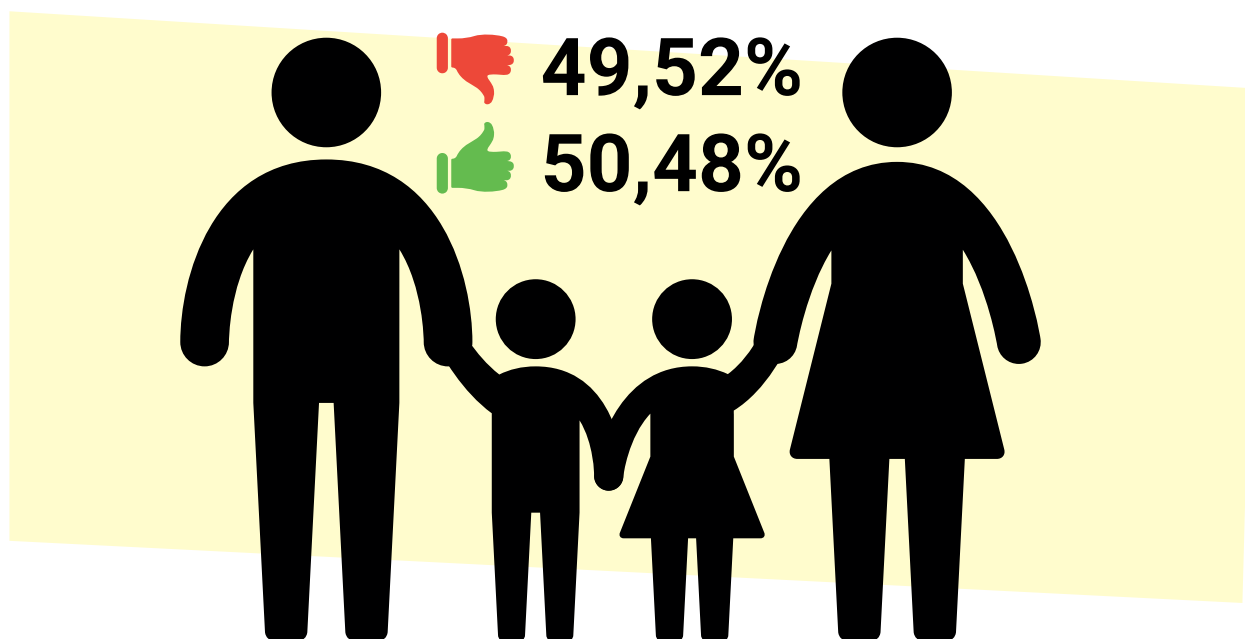

2023 - percentage deelnemers, per leeftijdsgroep, per provincie voor of tegen particulier vuurwerk in Vlaanderen.

Gezinnen met kinderen onder de 12 jaar hebben geen invloed in de keuze ivm particulier vuurwerk.

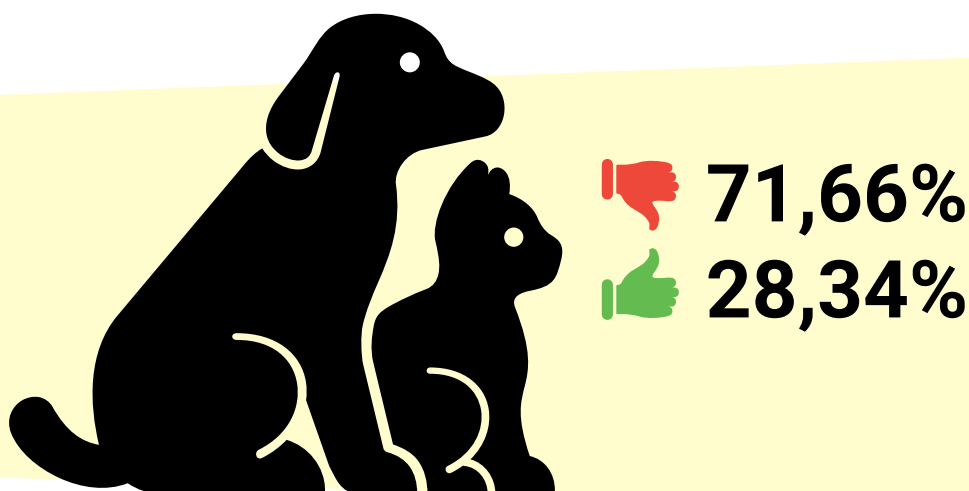
23,08% van de deelnemers heeft kinderen onder de 12 jaar en daarvan is 49,52% tegen particulier vuurwerk. Dit is minder dan het algemeen gemiddelde (69,23%) in Vlaanderen. Het tegenovergestelde is net bij de deelnemers die geen jongere kinderen hebben. 75,14% van deze deelnemers is tegen het gebruik van particulier vuurwerk.

2023 - percentage deelnemers, met kinderen onder de 12 jaar, voor of tegen het afsteken van vuurwerk door particulieren in Vlaanderen.

Het al dan niet hebben van huisdieren heeft invloed in de keuze ivm particulier vuurwerk.

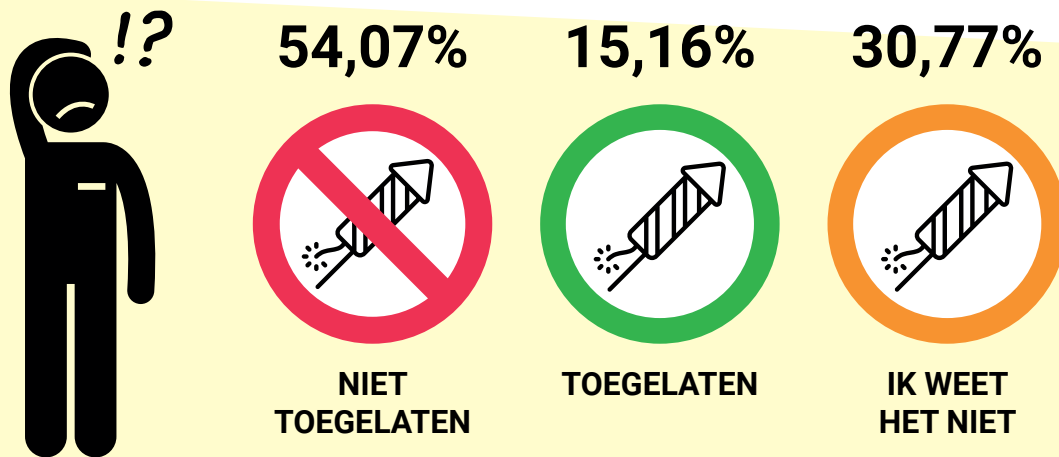
78,90% van de deelnemers heeft huisdieren en daarvan is 72,42% tegen het particulier vuurwerk. Bij de deelnemers die geen huisdieren hebben is 57,29% tegen het gebruik van particulier vuurwerk.

2023 - percentage deelnemers, met huisdieren, voor of tegen het afsteken van vuurwerk door particulieren in Vlaanderen.

Bijna 1 op 3 van de deelnemers weet zelfs niet of particulier vuurwerk is toegestaan of niet in zijn/haar gemeente.

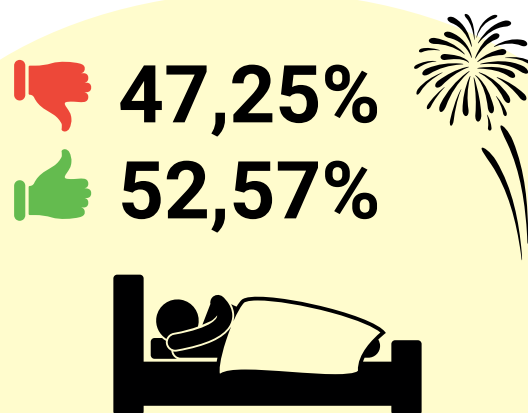
De communicatie rond vuurwerk afschieten door particulieren komt niet tot bij het grote publiek. Ook hebben sommige deelnemers aangegeven dat vuurwerk afschieten in hun gemeente toegelaten is en dit terwijl er een algemeen verbod is binnen die gemeente.

2023 - percentage van de kennis van het reglement op particulier vuurwerk binnen hun gemeente.

1 op 2 is voorstander van geluidsarm vuurwerk.

Als we kijken bij mensen met huisdieren zijn 53,20% van deze deelnemers voorstander van geluidsarm vuurwerk en bij gezinnen met kinderen onder de 12 jaar is dit 54,29%. Er is dus geen groot verschil wat betreft geluidsarm vuurwerk. Maar het draagvlak in het algemeen in Vlaanderen is dat slechts 1 op 2 voor geluidsarm vuurwerk.

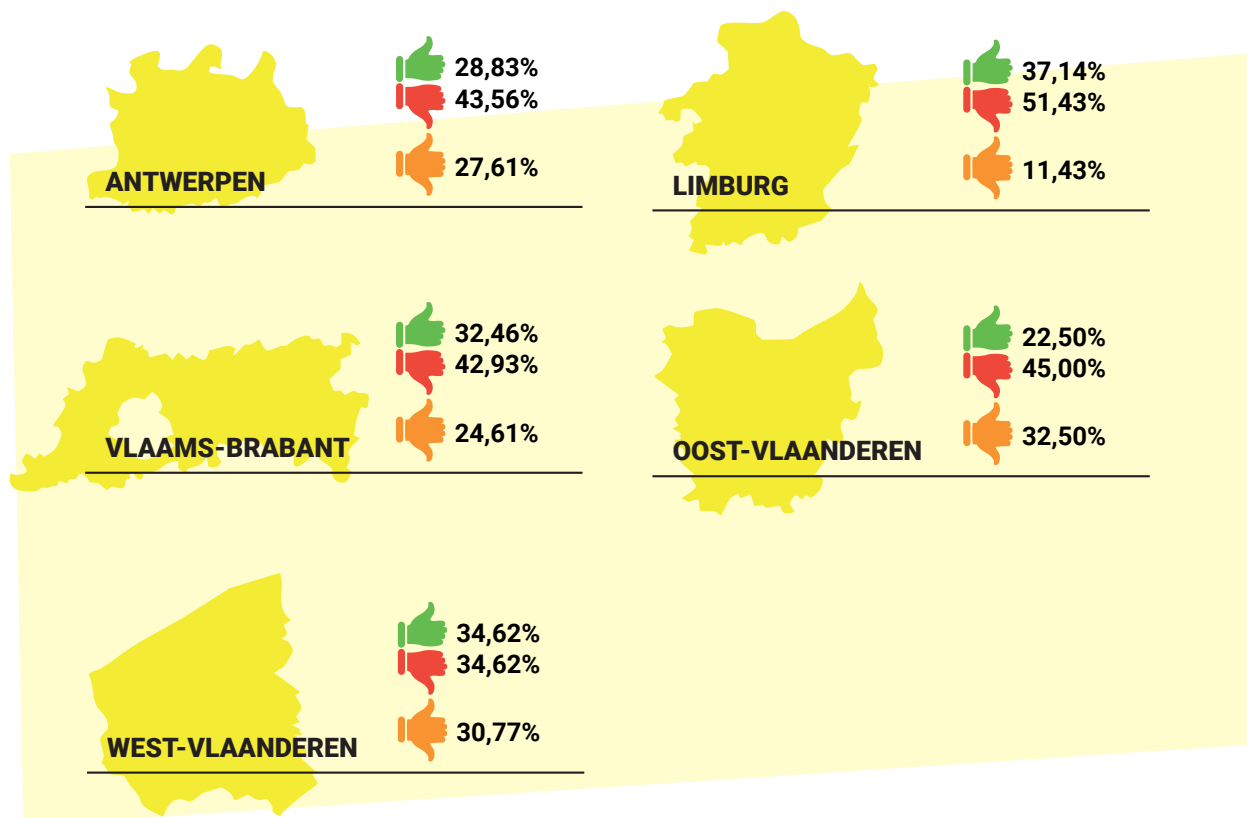

2023 - percentage voor of tegen geluidsarm vuurwerk.

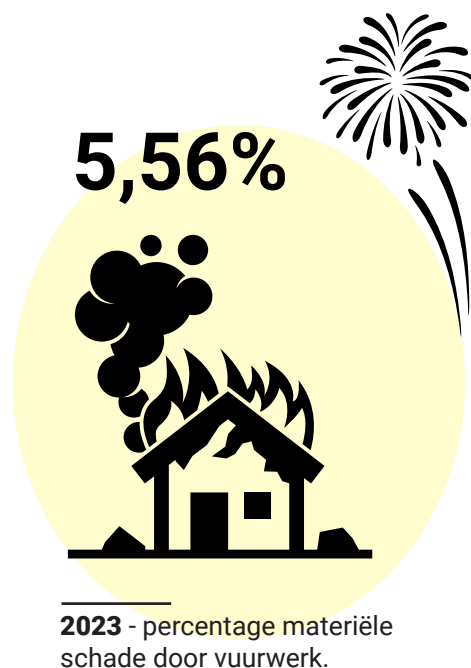
69,23% van de deelnemers gaat niet of misschien naar georganiseerd vuurwerk kijken tijdens oudejaar.

30,77% van de deelnemers zou wel naar een professioneel vuurwerk gaan kijken indien dit in eigen stad/gemeente zou doorgaan. 43,52% heeft geen behoefte aan professioneel vuurwerk.

2023 - percentage deelnemers die naar professioneel vuurwerk gaan kijken.

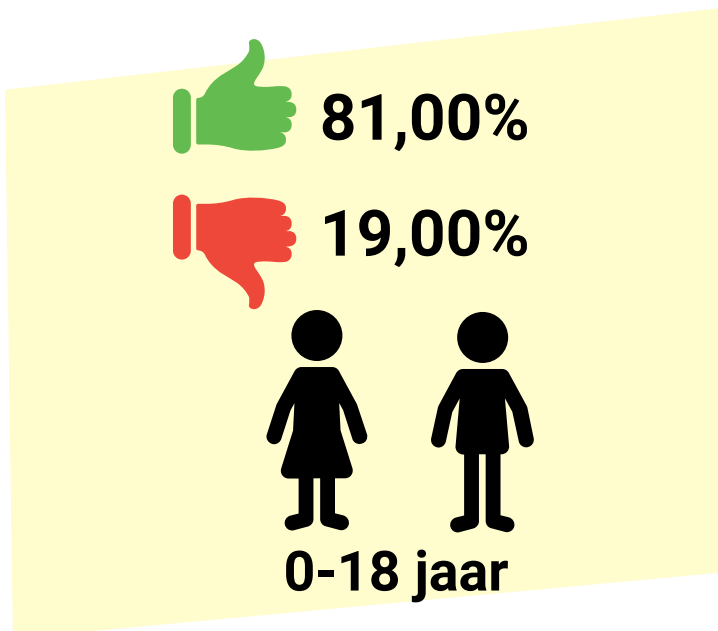
45 deelnemers (2,00%) aan deze bevraging hebben al ooit lichamelijke letsels opgelopen door het afsteken van vuurwerk. 101 deelnemers (5,56%) zegt al materiële schade geleden te hebben door vuurwerk.

Jongeren

81% is voor vuurwerk afschieten door particulieren!

Jongeren bereiken is zeer moeilijk. Om deze doelgroep (0-18 jaar) te bereiken werd er via TikTok één vraag gesteld. 247 personen hebben hun stem uitgebracht.

2023 - percentage deelnemers TikTok voor of tegen vuurwerk afschieten door particulieren.

Conclusie

81,00% van de -18 jaar is vóór vuurwerk afschieten door particulieren en 68,79% van de +19 jaar zijn er tegen. We zijn eigenlijk bijna geen verschil tussen mannen en vrouwen. Zowel 1/2 vrouwen als mannen is tegen vuurwerk afschieten door particulieren.

Oscare vzw is van mening, na deze onderzoeken, dat volwassenen voorstander zijn van een algemeen verbod op vuurwerk voor particulieren. Wij denken dat dit te maken heeft met de betere kennis van de gevaren voor mens en dier en ook voor de materiële schade die het kan aanrichten. Jongeren aantonen dat vuurwerk gevaarlijk is is dus één van de aanbevelingen die we willen overbrengen. Het belang van goede communicatie binnen steden en gemeenten naar hun inwoners is ook belangrijk. Als 1/3 bevestigde niet eens weet of het al dan niet mag of verboden is om vuurwerk af te steken, dan is het moeilijk om te sensibiliseren rond het gebruik ervan. Natuurlijk is het handhaven van een algemeen verbod niet makkelijk, maar het belang hiervan is groot als we kijken dat er jaarlijks heel wat mensen letsels oplopen, waarvan afgelopen eindejaar 156 mensen terecht kwamen in een brandwondencentrum, en dat 5,56% van de deelnemers reeds materiële schade heeft opgelopen door vuurwerk. Op onze posts via sociale media halen veel mensen het huisdieren verhaal naar boven. In het onderzoek zien we deze trend niet helemaal terug. Bijna evenveel mensen met als zonder huisdieren zijn vóór een verbod op particulier vuurwerk. Een georganiseerd vuurwerk is misschien een te grote investering, voor steden en gemeenten, als men kijkt dat slechts 30,77% (daling van 10% tegenover 2022) daar zeker naartoe zal gaan.

Extra informatie

GEZONDHEID - De gevolgen van vuurwerk

Els Verweire, redacteur gezondheid en geneeskunde bij EOS Wetenschap, beschreef* op 29/12/2021 de gevolgen van vuurwerk bij mens en dier. Uit dit artikel hebben we enkele onderzoeken hier weergegeven.

Een gesel voor dieren

Dieren hebben dikwijls een veel scherper gehoor dan mensen. De onverwachte luide knallen van vuurwerk zijn een marteling voor honden, katten en vele andere dieren. 'De meeste studies naar de impact van vuurwerk op dieren zijn weliswaar op honden uitgevoerd', zegt Michel Vandenbosch, voorzitter en beleidsdirecteur van dierenrechtenorganisatie Gaia. 'Honden reageren dan ook duidelijk op vuurwerk. Ze reageren ingehouden door te janken, te bibberen, overmatig speeksel te produceren of te urineren. Of reactief door weg te lopen, te blaffen en agressief of destructief gedrag te vertonen.'

Katten vertonen eerder passieve angstreacties. 'Ze verbergen zich of lopen weg, wat hun eigenaars minder snel opmerken en dus ook minder vaak rapporteren. Baasjes schatten de angstintensiteit bij katten gemiddeld lager in dan bij honden, ook al duren de paniekreacties vrijwel even lang.' Naar de invloed van geluid op vogels is al veel onderzoek gebeurd, alleen ging dat nooit specifiek over vuurwerk. 'Vogels blijken over het algemeen minder gevoelig te zijn voor geluid dan mensen', zegt Vandenbosch. 'Als ze opschrikken van lawaai, dan vliegen ze op en zoeken ze dekking. Soms blijven ze lang weg van de plek waar het lawaai zich voordeed. Of die reacties er ook zijn bij vuurwerk is minder bekend.'

's Nachts heb je speciale apparatuur en gevoelige radars nodig om hun gedrag waar te nemen. Dergelijk onderzoek is niet zo makkelijk te organiseren.'

Over andere dieren zijn volgens Vandenbosch alleen anekdotische verhalen bekend, zoals paarden die een hartaanval krijgen of in paniek dwars door prikkeldraad heen lopen en daarbij zichzelf en anderen in gevaar brengen.

Uit de onderzoeken bij honden komen wel een aantal opmerkelijke resultaten naar voren. Van alle honden reageert 40 tot 50 procent angstig op harde geluiden. Vuurwerk, onweersbuien en geweerschoten zijn de grootste boosdoeners. Minstens een kwart van de viervoeters lijdt aan een buitensporige angst of geluidsfobie. Dat ligt in 83 procent van de gevallen aan vuurwerk. Meer dan 15 procent van de angstige honden heeft meerdere dagen nodig om gedragsmatig te herstellen van een vuurwerkevenement. Daarvan vertoont 3 procent nog weken tot zelfs maanden gedragswijzigingen.

*<https://www.eoswetenschap.eu/gezondheid/de-gevolgen-van-vuurwerk>

‘Zelfs als de angst beperkt is en je enkel over een aversie voor geluid kunt spreken, wordt de levenskwaliteit aangetast. De band met het baasje verandert ook’, aldus Vandenbosch. ‘Wordt de angst een fobie, dan kunnen honden buitenproportioneel en zelfs gevaarlijk reageren op alle geluiden die op vuurwerk lijken. Vlees dat in de pan sist, een dichtslaande deur of een fles champagne die wordt ontkurkt: het kan voldoende zijn om een paniecreactie uit te lokken.’

Dat vuurwerk de andere helft van de honden niet deert, heeft met verschillende zaken te maken. De gevoeligheid varieert van individu tot individu. Ook genetische factoren spelen een rol: herdersrassen als bordercollies en Duitse herders lopen een groter risico dan jachthonden als pointers, retrievers en spaniels. Medische condities, zoals dementie, kunnen de gevoeligheid beïnvloeden.

Baasjes kunnen vuurwerkangst bij hun honden voorkomen door puppy’s in hun eerste drie à vier levensmaanden te laten wennen aan vuurwerk. Ook regelmatig bewegen helpt. Dat heeft een effect op het serotonineniveau in de hersenen dat een rol speelt bij angst. Kan je je huisdier zelf niet meer geruststellen, dan kunnen desensitisatie en counterconditionering soelaas bieden. Bij deze behandelingen wordt het dier blootgesteld aan de angstige stimulus – het vuurwerk of het geluid ervan – en tegelijk ook aan een positieve stimulus, zoals voedsel. Er bestaan zelfs tal van angstremmers voor dieren, zoals feromonthherapie – een mix van stoffen die teven aanmaken na de bevalling. Die hebben vaak wel negatieve bijwerkingen.

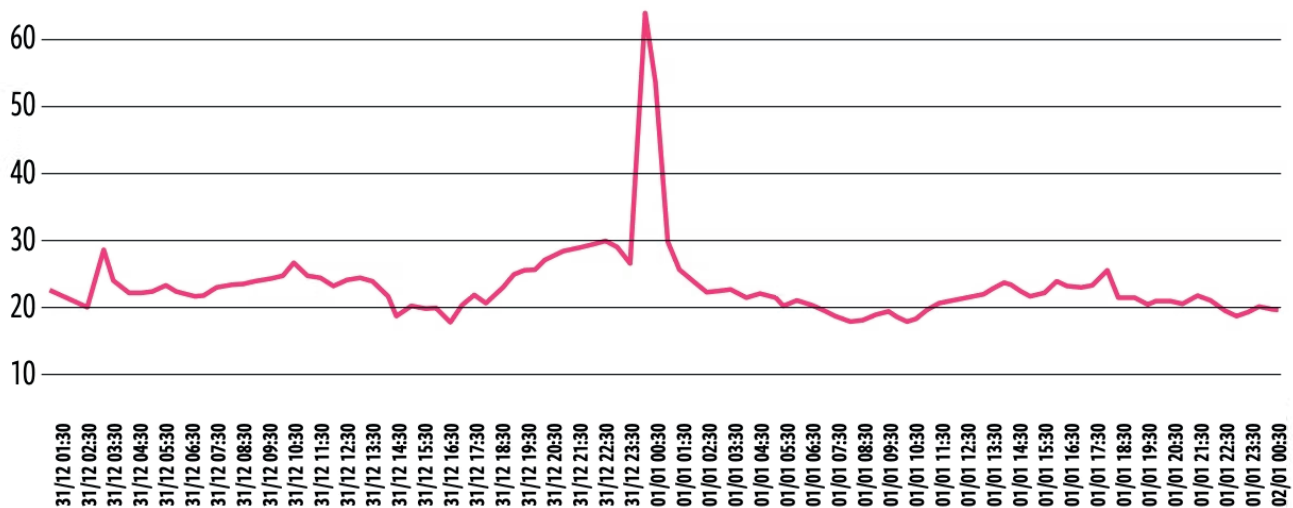
Vandenbosch is voorstander van een algemeen verbod op vuurwerk – los van coronamaatregelen. ‘De Vlaamse regering had in 2019 op initiatief van minister van Dierenwelzijn Ben Weyts een akkoord om vuurwerk structureel te verbieden in Vlaanderen, met een aantal uitzonderingen. Dat verbod is er uiteindelijk niet gekomen.’ Vandenbosch pleit voor alternatieven, zoals een stille lichtshow, geluidsarm vuurwerk of een combinatie van beide. ‘Gewoon vuurwerk heeft een volume tot 170 decibel, bij geluidsarm vuurwerk ligt de grens op maximaal 85 dB. Dat is vergelijkbaar met een voorbijrijdende vrachtwagen, een deurbel of een juichend kind. Geluidsarm vuurwerk produceert trouwens alleen lawaai bij de ontsteking. Ideaal is het nog steeds niet, maar dieren ervaren alvast veel minder hinder.’ Ook consumenten kunnen geluidsarm vuurwerk kopen, al zou het volgens Vandenbosch ook helpen als ze zich meer aan de regels hielden. ‘De tijd waarbinnen je als particulier vuurwerk mag afsteken is beperkt. We hebben gasboetes nodig voor individuen die zulke regels aan hun laars lappen.’

Pieken in fijnstof

Bij het afsteken van vuurwerk komt fijnstof vrij. Vooral in grote steden, waar op een paar uur tijd veel vuurwerk tegelijk de lucht in knalt, kan de fijnstofconcentratie behoorlijk oplopen. Door de dichte bebouwing waaien de verontreinigende stoffen minder snel weg. Rond de jaarwisseling tekenen experts zowel in België als in Nederland fijnstofpieken op. ‘Een meetstation aan Park Spoor Noord in Antwerpen registreert al sinds 2015 de fijnstofconcentraties in de omgeving’, zegt Frans Fierens van de Intergewestelijke Cel voor het Leefmilieu. ‘Op oudjaars en nieuwjaar zien we daar gemiddelde concentraties van 20 à 30 microgram per kubieke meter. Net na nieuwjaar meten we een verdubbeling, met concentraties tot 60 microgram per kubieke meter. Dat zijn bescheiden pieken – ze hebben een beperkte impact op het daggemiddelde, dat volgens de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) niet hoger mag liggen dan 45 microgram per kubieke meter.’

In Nederland staan de zaken er anders voor. 'Op sommige meetplaatsen, in het bijzonder in de centra van grote steden, worden vaak pieken waargenomen tot 1.000 microgram', zegt Fierens. 'Gelukkig bleven zulke cijfers in 2020 uit, door het landelijke vuurwerkverbod.'

Gemiddelde fijnstofconcentraties in microgram per kubieke meter aan het meetstation Park Spoor Noord Antwerpen bij de jaarwisselingen 2015-2021.

Een verhoogde concentratie aan fijnstof in de lucht kan een impact hebben op de gezondheid. Blootstelling aan fijnstof kan leiden tot hart- en vaatziekten en een verminderd longfunctioneren. Bij patiënten met luchtwegaandoeningen, zoals astma, kunnen de klachten toenemen. Maar in hoeverre vuurwerk nu precies de gezondheidsimpact beïnvloedt, valt moeilijk in te schatten. 'De WHO geeft voor gezondheidseffecten op de korte termijn alleen advies over dag-gemiddelde concentraties', weet Fierens. 'Voor kortdurende pieken zoals van vuurwerk bestaan geen normen. Wat natuurlijk niet betekent dat gezondheidseffecten uitgesloten zijn.' Veel hangt af van hoe lang je aan de schadelijke stoffen wordt blootgesteld, zegt Fierens. 'Wie zelf vuurwerk afsteekt of daarbij in de buurt is, komt wellicht meer in contact met de rook die erbij vrijkomt. Die personen krijgen de grootste hoeveelheid fijnstof binnen. Bij professioneel vuurwerk gaat het over veel grotere hoeveelheden dan wat amateurs afsteken. Anderzijds bedienen professionals het vuurwerk meestal van een afstand. Toeschouwers blijven ook verder uit de buurt, om letsels te voorkomen.'

Fijnstof van vuurwerk heeft een andere samenstelling dan de partikels die bij het verkeer of houtverbranding vrijkomen. 'Aan vuurwerk worden verschillende chemicaliën toegevoegd, zoals metaalzouten. Daarmee creëer je kleureffecten', aldus Fierens. 'Het is onduidelijk of het fijnstof daardoor schadelijker is.'

Uiteraard spelen ook de weersomstandigheden een rol. 'Als het hard waait verdunt de concentratie aan fijnstofdeeltjes heel snel en blijven de pieken beperkt. Maar op een droge en windstille nacht blijft de vervuiling veel langer hangen. Zeker als er ook nog eens sprake is van een temperatuursinversie, waarbij een warme luchtlaag bovenop een koudere ligt.'

Harder dan een geweerschot

De knal die vuurwerk veroorzaakt is vaak luider dan 150 decibel. Dat is meer dan bij een geweerschot (140 dB). 'Blootstelling aan lawaai van 120 dB en meer kan acute gehoorschade veroorzaken', zegt neus-, keel- en oorarts Marc Lammers (UZ Antwerpen). 'Als je heel dicht bij zo'n klap staat, kan je trommelvlies scheuren of de keten van je gehoorbeentjes beschadigen. Dat leidt tot geleidingsgehoorverlies: de geluidsgolven die door het buiten- en middenoor naar het binnenoor gaan, worden geblokkeerd.'

Gaat de drukgolf na de knal nog verder door naar het slakkenhuis, dan kan perceptief gehoorverlies optreden. Daarbij sterven haarcellen af. Die zetten de geluidstrillingen om in een elektrisch signaal dat de hersenen kunnen interpreteren. Er zijn steeds meer aanwijzingen dat ook de ondersteunende cellen van deze haarcellen die in de wand van het slakkenhuis zitten averij oplopen.

In het eerste geval – bij een gescheurd trommelvlies of beschadigde gehoorbeentjes – kunnen chirurgen de schade nog enigszins herstellen. Schade aan het slakkenhuis is daarentegen vaak permanent. 'Geluiden klinken dan gedempter en vervormd. Je kunt de ene frequentie minder goed van de andere onderscheiden', zegt Lammers.

'Als je heel dicht bij de klap van een vuurwerkpijl staat, kan je trommelvlies scheuren'

De gevolgen zijn onprettig. 'Je krijgt moeite met anderen verstaan, zeker in een rumoerige omgeving. Tinnitus of oorsuizen is niet uitgesloten.'

Als een vuurpijl vlakbij je oor ontploft, dat merk je vrijwel altijd meteen dat er iets fout loopt. Je krijgt onmiddellijk last van een luide piep in je oor, je ervaart druk of pijn en je hoort meteen minder scherp. Patiënten moeten zich na een acuut lawaaitrauma zo snel mogelijk laten behandelen – idealiter binnen de twee dagen. Hoe langer ze wachten, hoe meer bijkomende schade er kan optreden. 'Zodra er haarcellen afsterven, zet het lichaam een ontstekingsreactie in gang', zegt Lammers. 'Daarbij komen stoffen vrij die nog meer schade kunnen veroorzaken aan de haarcellen en de naburige cellen.' De behandeling bestaat uit een hoge dosis ontstekingsremmers en medicijnen. Sommige patiënten ondergaan hyperbare zuurstoftherapie, waarbij ze anderhalf uur lang in een decompressietank 100 procent zuurstof toegediend krijgen via een masker. De zuurstofboost in het bloed gaat direct naar het slakkenhuis, en moet de opgelopen schade reduceren. Dan nog blijft een groot deel van de schade onomkeerbaar.

Over het aantal gevallen van gehoorschade door vuurwerk tasten artsen in het duister. Betrouwbare cijfers zijn er niet, wegens gebrek aan goede registratie. Bovendien laten veel feestvierders het na om naar het ziekenhuis te komen, omdat hun gehoorverlies beperkt blijft tot 10 of 20 decibel. 'Dat is jammer, zeker bij jongeren', vindt Lammers. 'Met de jaren gaat ieders gehoor erop achteruit. Als je op jonge leeftijd al grote schade lijdt, dan heeft dat grote consequenties voor je toekomst.'

Aantal ongevallen door vuurwerk tijdens eindejaar fors gedaald, maar toch nog slachtoffers.

Dat meldt de Stichting Brandwonden aan het Nieuwsblad* op 25/01/2021.

Het aantal ongevallen met vuurwerk is tijdens de voorbije eindejaarsperiode fors teruggelopen: een daling met zo'n 80 procent vergeleken met de vorige eindejaarsperiode. Maar ondanks de avondklok en het vuurwerkverbod liepen nog altijd 21 mensen letsels op en vielen er twee dodelijke slachtoffers. Dat meldt de Stichting Brandwonden maandag.

Stichting Brandwonden registreert al een paar jaar de vuurwerkongevallen tijdens de kerst- en nieuwjaarsperiode. De voorbije twee jaar zagen spoedgevallendiensten en brandwondencentra een opvallende toename. Telkens eisten ongevallen met vuurwerk meer dan honderd slachtoffers: 108 in 2018-2019 en 102 in 2019-2020. Dat cijfer lag zo'n 30 procent hoger dan de jaren voordien.

De voorbije eindejaarperiode viel in volle coronacrisis. Naast een avondklok kondigde de overheid ook een vuurwerkverbod af. "Het aantal ongevallen met vuurwerk nam fors af: we registreerden een daling met zo'n 80 procent", zegt Stefaan Lauwaert van Stichting Brandwonden. "Maar zelfs een avondklok én een vuurwerkverbod konden niet verhinderen dat er nog altijd 21 mensen gewond raakten door vuurwerk en twee mensen om het leven kwamen."

Voor al steden

Voor al in de grote steden omzeilden mensen het vuurwerkverbod en de avondklok. Een deel van de slachtoffers kwam al voor middernacht in het ziekenhuis terecht. De meeste van de 21 slachtoffers moesten verzorgd worden voor brandwonden, vooral aan het handen en in het aangezicht. Vier mensen liepen oogletsels op, bij één iemand werd gehoorschade vastgesteld.

Stichting Brandwonden pleit al jaren voor een algemeen verbod op de verkoop en het gebruik van vuurwerk. "Dus niet alleen in coronatijden. Dat verbod moet gepaard gaan met strenge controles op illegaal vuurwerk", benadrukt Lauwaert.

Illegaal vuurwerk

Bij acht op de tien ongevallen was illegaal vuurwerk de boosdoener. Door het verbod op de verkoop van vuurwerk in de winkel is het aandeel van illegaal vuurwerk veel groter dan de voorbije jaren. Opvallend is dat niet het verkeerde gebruik van vuurwerk de belangrijkste oorzaak is van ongevallen, zoals dat de voorbije jaren stevast het geval was, maar wel slecht werkend vuurwerk.

Het rechtstreekse verband is moeilijk aan te tonen, maar de stichting heeft sterke aanwijzingen dat illegaal vuurwerk ook vaak vuurwerk is dat slecht werkt. "Dat maakt het extra gevaarlijk. Een vuurwerkverbod is de noodzakelijke eerste stap, maar de overheid moet ook het illegale circuit lamleggen. Zeker in de grensstreek met Nederland is veel strenger toezicht nodig."

“Zelfs ‘sterretjesvuurwerk’ met kerst is gevaarlijk”: hoofd Brandwondencentrum houdt hart vast voor eindejaarsperiode.

Diensthofd van het Brandwondencentrum Cynthia Lafaire en hoofd Spoed Kurt Anseeuw van Ziekenhuis Netwerk Antwerpen (ZNA) kaarten dit aan in de Gazet van Antwerpen* op 5/12/2022.

Antwerpen - De eindejaarsperiode nadert. Naar trouwe gewoonte zullen er dus - hoewel verboden - weer talloze vuurpijlen de lucht in gaan. Knallen van bommetjes klinken overigens al een tijdje in verschillende Antwerpse straten. En dan is er nog het WK voetbal, dat de afgelopen dagen ook hier en daar aanleiding gaf tot het ontsteken van vuurwerk. Allemaal niet zonder gevaar, weten medisch diensthofd van het Brandwondencentrum Cynthia Lafaire en hoofd Spoed Kurt Anseeuw van Ziekenhuis Netwerk Antwerpen (ZNA).

circuit lamleggen. Zeker in de grensstreek met Nederland is veel strengere toezicht nodig.”

Cynthia Lafaire heeft intussen een lange staat van dienst bij het Brandwondencentrum. Dertig jaar om precies te zijn. Als geen ander weet ze dat het afsteken van vuurwerk gepaard gaat met risico's. “De eindejaarsperiode is dus altijd een heikele periode. Sommige jaren krijgen we veel slachtoffers binnen, andere jaren minder.” Maar dat er elk jaar slachtoffers vallen, is een zekerheid.

“Van brandwonden in de nek door een vuurpijl die bijvoorbeeld in de kap van een jas belandt tot een pijl die in de hand ontploft. Dat laatste kan desastreuze gevolgen hebben: vingers die verloren gaan of een stuk hand dat niet meer te redden valt”, vertelt Lafaire. “Een aantal jaar geleden kregen we een dame binnen bij wie er een vuurpijl in haar woning was terechtgekomen. Dat leidde tot een woningbrand en de vrouw liep daarbij ernstige brandwonden op.”

Feit is dat brandwonden opgelopen door vuurwerk vaak van het ernstigere soort zijn. “Dat komt omdat je bij het ontsteken van vuurwerk een hoge temperatuurontwikkeling hebt. Soms gaat er een explosie mee gepaard. Je hebt maar een beperkt contact met de huid nodig om diepe letsels te veroorzaken. Godzijdank krijgen wij minder slachtoffers binnen dan onze noorderburen omdat vuurwerk bij hen nu eenmaal nog altijd veel makkelijker te verkrijgen is.”

Bij zulke diepe brandwonden kan de huid zich niet altijd zelf herstellen, weet Lafaire. “In die gevallen is een huidtransplantatie nodig. Dat gaat samen met een lang revalidatieproces met onder meer kinesithérapie en littekenmassage. Voor de opvolging hiervan moet je al gauw een jaar tot anderhalf jaar rekenen. Mensen onderschatten dit.”

Gehoer- en oogschade

Ook op de spoeddienst zien ze telkens rond de eindejaarsperiode slachtoffers van vuurwerk binnenkomen. “Dat zijn mensen met brandwonden, doordat ze zijn blootgesteld aan het vuur zelf of aan neerdalende gensters. Of mensen met letsels die ze hebben opgelopen door de effectieve ontploffing van het vuurwerk”, zegt Kurt Anseeuw, hoofd Speed.

“Daarnaast zien we zeker ook gehoorschade terugkomen wanneer vuurwerk te dicht bij het oor ontploft of in een afgesloten ruimte. Meestal gaat het om tijdelijke gehoorschade, maar niet altijd.” “Je moet weten dat geluid vanaf 80 decibel schadelijk is voor ons gehoor. Vanaf 120 decibel kan je een direct letsel oplopen met mogelijk effecten op lange termijn zoals tinnitus”, vult Lafaire aan. “Verder zien we ook geregeld oogletsels terugkomen, wanneer een vuurpijl te dicht bij het gelaat ontploft of wanneer er een genster in het oog belandt. Patiënten moeten dan meteen een intensieve therapie doorlopen.”

Bengaals vuurwerk

De afgelopen maanden vloeide er ook heel wat inkt over het ontsteken van Bengaals vuurwerk in voetbalstadions. Heeft dit al geleid tot slachtoffers? “Dat zien we niet zo vaak”, aldus Lafaire. “Maar het is wel erg gevaarlijk omdat Bengaals vuurwerk zich niet makkelijk laat blussen en omdat het erg hoge temperaturen kan geven. Al geldt dat eigenlijk voor veel vuurwerk. Zelfs de ‘sterretjes’ die we met kerst aansteken of op een

verjaardagstaart plaatsen. ‘Koud vuurwerk’, zo wordt dat wel eens genoemd. Onterecht, want de temperaturen ervan lopen makkelijk op van 800 tot 1.200 graden.”

Ze houdt haar hart dus altijd een beetje vast tijdens de eindejaarsperiode, vertelt Cynthia Lafaire. Dat deed ze overigens vorige week ook toen de overwinning van Marokko tijdens het WK voetbal nogal hevig gevierd werd in enkele Antwerpse wijken, vuurwerk inclusief. “Mensen zijn blij en willen vieren, maar beseffen vaak niet dat dit ernstige gevolgen kan hebben.”

Gelukkig blijft het aantal gewonden door vuurwerk in ons land nog binnen de perken. “De meeste ongevallen die we in ons Brandwondencentrum binnenkrijgen zijn huis-, tuin- en keukenongevallen. Daarnaast hebben we hier in Antwerpen veel ervaring met chemische brandwondenzorg, door de nabijheid van de haven. Al moet het gezegd dat de haven zeer sterk inzet op preventie en dat ik het aantal slachtoffers op dertig jaar tijd flink heb zien afnemen.”

Campagne rond eindejaar van vzw Oscare voor steden en gemeenten

Dit jaar willen wij de focus meer op de jongeren leggen.

Om deze te kunnen bereiken is het belangrijk om ook hun kanalen te bespelen. Ook de woorden van het jaar bij de jeugd, bro en heftig, komen erin aan bod.

We hebben 2 visuals (post en story) aangemaakt voor iedere gemeente die een volledig verbod op vuurwerk heeft. Deze werden per email verzonden.

De tekst die wij voorstellen om erbij te zetten is:

De standaard versie die jullie kunnen gebruiken op sociale media:

Bro, het is tijd om de wereld heftig wakker te schudden! Elk jaar zijn er slachtoffers onder onze vrienden, zowel bij mensen als dier. Maar weet je? Wij staan niet achteraan in de rij, we nemen de leiding en zeggen neen tegen vuurwerk bij particulieren. Dus laten we samen zorgen voor een chill en veilig einde van het jaar. #veiligefeesten #neentegenvuurwerk

De versie in de taal van de jongeren die jullie kunnen gebruiken op sociale media:

Bro, het is tijd om de wereld heftig wakker te schudden! Elk jaar zijn er slachtoffers onder onze vrienden, zowel two-legged als four-legged. Maar guess what? Wij staan niet achteraan in de rij, we nemen de leiding en geven vuurwerk bij particulieren een dikke unfollow. Dit jaar steken we geen vuurwerk af, want safety first, party later! Dus spread the word en laten we samen zorgen voor een chill en veilig einde van het jaar. #veiligefeesten #neentegenvuurwerk

- Je kan uiteraard ook zelf een tekst schrijven. Graag wel #veiligefeesten #neentegenvuurwerk gebruiken in jullie tekst.
- Je kan er ook nog enkele leuke passende emoticons bij plaatsen zodat het berichtje opvalt.
- Laat ons zeker weten of en wanneer jullie dit gaan gebruiken.

**download hier je
gepersonaliseerde
prenten**

Oscare vzw

**Van Roiestraat 18
BE-2170 Merksem**

www.oscare.be
info@oscare.be

